

Sportif Kimlik Ölçeği'nin Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi

Examination of the Psychometric Properties of the Athletic Identity Questionnaire

F. Hülya AŞÇI,^a
Zişan KAZAK ÇETİNKALP,^b
Atahan ALTINTAŞ^a

^aSpor Bilimleri Bölümü,
Başkent Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Ankara

^bEge Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu,
İzmir

Geliş Tarihi/Received: 26.03.2013
Kabul Tarihi/Accepted: 21.10.2013

Yazışma Adresi/Correspondence:
Atahan ALTINTAŞ
Başkent Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Spor Bilimleri Bölümü, Ankara,
TÜRKİYE/TURKEY
atahana@baskent.edu.tr

ÖZET Amaç: Bu çalışmanın amacı, Sportif Kimlik Ölçeği (SKÖ)'nin Türkçe versiyonunun ergen sporcularda geçerlilik ve güvenilirliğinin incelenmesi idi. **Gereç ve Yöntemler:** Ölçek, farklı spor dallarından yaş ortalaması 16,13±1,27 yaş/yılı olan 97 (15,94±1,29) kız 153 (16,25±1,24) erkek toplam 250 ergen sporcuya uygulandı. Ölçeğin yapı geçerliğini değerlendirmek için doğrulayıcı faktör analizi kullanıldı. **Bulgular:** Yapı geçerliliğine ilişkin bulgular, orijinal ölçeğin dört faktör yapısı ile tutarlıdır. Uyum indeks değerleri, kök ortalama kare yaklaşım hatası (RMSEA) için 0.065, standardize edilmiş kök ortalama kare artık (SRMR) için 0.049, normlaştırılmış uyum indeksi (NFI) için 0.97; normlaştırılmamış uyum indeksi (NNFI) için 0.98, karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI) için 0,98 olarak hesaplandı. Alt ölçekler arasındaki korelasyonlar incelendiğinde, pozitif ve yüksek korelasyonlar olduğu belirlendi (p<0,01). Ölçeğin güvenilirlik değerleri, Cronbach alfa ile incelenerek, iç tutarlık katsayılarının 0,82-0,96 arasında değiştiği belirlendi. **Sonuç:** Sonuçlar, SKÖ'nün Türkçe versiyonunun ergen sporcuların sportif kimliğini belirlemede kullanılabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sportif kimlik; ergen; geçerlilik; güvenilirlik

ABSTRACT Objective: The aim of this study was to examine validity and reliability of Turkish version of the Athletic Identity Questionnaire (AIQ) on adolescence athletes. **Material and Methods:** Questionnaire was administered to 250 adolescence athletes who were 97 (15.94±1.29) female and 153 male (16.25±1.24) with a mean of age 16.13±1.27 years from different sports. Confirmatory factor analysis was used to evaluate the construct validity of the questionnaire. **Results:** Findings regarding the construct validity of the questionnaire were consistent with the original questionnaire's four-factor structure. The indices of fit were 0.065 for root mean square error of approximation (RMSEA), 0.049 for standardized root mean square residual (SRMR), 0.97 for normed fit index (NFI), 0.98 for non-normed fit index (NNFI), 0.98 for comparative fit index (CFI). The positive and high correlations were found among subscales. The reliability of the questionnaire was determined by Cronbach alpha. Internal consistency coefficients ranged from 0.82 to 0.96. **Conclusion:** The results showed that Turkish version of the AIQ can be used to determine Turkish adolescence athletes' athletic identities.

Key Words: Athletic identity; adolescence; validity; reliability

Türkiye Klinikleri J Sports Sci 2014;6(2):39-45

Sportif kimliğin ve bireylerin kendilerini tanımlamasında sportif rolün öneminin, araştırmacıların ilgisini çekmesi ile birlikte araştırmacılar sporunun psikolojik, duygusal ve davranışsal özelliklerini daha iyi anlamak için son yıllarda sporunun kimliğine ilişkin çalışmalar yapmaktadır.¹⁻⁵ Spor ve egzersiz psikolojisi alanında sporunun kimliğine ilişkin çalışmalarda en sık ele alınan kavramlardan biri olan “sportif kimlik”, bireyin kendisini ne kadar sporcu olarak değerlendirdiği, önemseydiği olarak tanımlanır ve bireyin spora özgü benlik algısının bir ögesidir.¹ Diğer bir deyişle, sporcu tarafından belirlenen ve çevreden etkilenen sportif kimlik,

bireyin sportif role (düzenli antrenman yapma, düzenli beslenme) verdiği önem, değer ve bireye ait bir özelliktir.

Birçok araştırmacıya göre sportif rol, kişisel kimliğin önemli bir bölümünü oluşturmakta ve sporcu olan olmayan herkesin spor ortamında vereceği tepkiyi etkilemektedir.^{1,6,7} Örneğin; güçlü bir sportif kimliğe sahip bireyler daha zayıf sportif kimliğe sahip bireylere göre spor ortamındaki olayları kendi sportif performanslarının geliştirilmesine yönelik yorumlar ve sportif etkinliklere daha fazla katılmaktadır. Danish'e göre, güçlü bir sportif kimlik sporda başarı ve yüksek düzey performans için gereklidir.⁶ Güçlü bir sportif kimlik, becerilerin, sportif performansın, güvenin, benlik algısının, beden imgesinin, sağlığın, fiziksel uygunluğun ve sosyal iletişimin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.^{1,2,8} Diğer yandan, güçlü sportif kimlik sosyal izolasyonun artmasına, sosyal aktivitenin azalmasına, depresyon ve fiziksel aktiviteye verilen olumsuz psikolojik yanıtları arttırmaktadır.^{1,2}

Spor ortamında yapılan araştırmalar, sportif kimliğin, sporda güdülenme, spora bağlılık düzeyi, sakatlık ve duygudurum bozuklukları, akademik performans, mesleki beklentiler ve sporu bırakma, spora bağımlılık ve yarışma kaygısı gibi birçok faktörle ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.^{2,9-13}

Bu önemli psikolojik kavramın değerlendirilmesine yönelik olarak ilk envanter "Sportif Kimliği Değerlendirme Envanteri (SKDE) (Athletic Identity Measurement Scale)" Brewer, Van Raalte ve Linder tarafından 1993 yılında geliştirilmiştir. On maddeden oluşan SKDE, spora katılıma dayalı olarak sportif kimliği değerlendirmektedir. Anderson, SKDE'yi sadece spor ortamına yönelik olması ve dar bir çerçevede sportif kimliği değerlendirmesinden dolayı eleştirmiş ve sportif kimliğin sadece spora özgü olmadığını, aynı zamanda egzersiz ve fiziksel aktiviteye katılıma dayalı bir sportif kimliğin de değerlendirilmesi gerekliliğini ifade etmiştir.¹⁴ Brewer, Van Raalte ve Linder, sportif kimliği yarışmacı, spora özgü bir psikolojik yapı olarak ele alırlarken, Anderson, sportif kimliği yarışma sporları kadar egzersiz ve fiziksel aktiviteye katılıma özgü bir psikolojik yapı olarak da ele almıştır.^{1,14} Brewer, Van Raalte ve Linder tarafından

yapılan çalışmayı da baz alarak, Anderson hem spor hem de egzersiz ve fiziksel aktiviteye katılımı ilişkili sportif kimliğin çok boyutlu değerlendirilmesi için "Sportif Kimlik Ölçeği (Athletic Identity Questionnaire: AIQ)"ni geliştirmiştir.^{1,14} Yirmi bir madde ve sportif görünüm, egzersiz/fiziksel aktivite/sporun önemi, yeterlik ve diğerlerinden alınan cesaretlendirme alt boyutlarından oluşan ölçek, bireyin sportif kimliğine etki eden fiziksel görünümünü, yapılan aktivitenin kişi için ne kadar önemli olduğunu ve kişinin aktiviteleri yaparken kendini ne kadar yeterli hissettiğini değerlendirmektedir. Bunun yanı sıra, sportif role ilişkin diğer bireylerden alınan cesaretlendirmenin sportif kimliğin geliştirilmesi ve onaylanmasına katkısı da ölçek ile değerlendirilebilmektedir. Anderson tarafından erişkinler için geliştirilen ölçeğe ve 8. sınıf öğrencileri ile yapılan niteliksel çalışmalara dayalı olarak Anderson, Masse ve Hergenroeder, ergen bireyler için 40 madde 4 alt boyuttan oluşan "Sportif Kimlik Ölçeği-Ergen (Athletic Identity Questionnaire-Adolescents)" formunu geliştirmişlerdir.^{14,15} SKÖ'nün geçerlilik ve güvenilirliği aynı zamanda yaşları 9-10 yıl olan çocuklar için de test edilmiştir.¹⁶

Bu çalışmada ülkemizde sportif kimliğin değerlendirilmesine yönelik geçerliliği ve güvenilirliği olan bir ölçüm aracının olmaması yönlendirmiştir. Çalışmada AIQ'nun ergen formu ele alınmıştır. Ergenlik döneminde spora katılımın ve sportif becerilerin geliştirilmesinin önemli olması ve bunların ergenlerin sosyalleşmeleri ve prestij kazanmalarındaki önemi, sportif kimliğin ergen örneklemde incelenmesinin nedenlerinden bazılarıdır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, sportif kimliğin hem spor hem de fiziksel aktivite ve egzersiz ortamında değerlendirilmesini sağlayan çok boyutlu AIQ'nun Türkçe versiyonunun ergen sporcu örnekleme için psikometrik özelliklerinin incelenmesidir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ÖRNEKLEM

AIQ, yaşları 13-19 yıl arasında değişen 97 ($\bar{X}_{yaş}=15,94\pm 1,29$) kız, 153 ($\bar{X}_{yaş}=16,25\pm 1,24$) erkek toplam 250 ($\bar{X}_{yaş}=16,13\pm 1,27$) ergen spor-

cuya uygulandı. Araştırmanın örneklemini farklı spor dallarından sporcular [voleybol (n=41), hentbol (n=2), basketbol (n=31), futbol (n=54), masa tenisi (n=3), tenis (n=77), tekvando (n=2), güreş (n=12), yüzme (n=13), karate (n=3), eskrim (n=1), dans (n=1), fitness (n=1), badminton (n=2), kick boks (n=4), bilardo (n=1), doğa sporları (n=1), buz pateni (n=1)] oluşturdu. Araştırmaya katılan sporcuların sportif deneyimlerinin ortalamasının 31,52±24,73 ay olduğu ve haftada yaptıkları antrenman gününün ortalamasının ise 2,72±1,29 gün olduğu saptandı. Çalışmaya katılan sporculardan sadece 12'si milli sporcudur.

VERİ TOPLAMA ARACI

AIQ, egzersiz, spor ve fiziksel aktivite ortamlarında ergen bireylerin genel sportif kimliklerini değerlendirmek amacıyla Anderson, Mâsse ve Hergenroeder tarafından geliştirilmiş bir ölçüm aracıdır.¹⁵ Ölçek, yargıların 5'li değerlendirme basamağına (1=Kesinlikle katılmıyorum-5= Kesinlikle katılıyorum) göre yapıldığı 40 maddeden oluşmakta ve dört alt ölçeği içermektedir: Görünüm (5 madde; örneğin *Egzersiz yapan biri olarak sportif görünüyorum; Vücudum formda gözükür*), Yeterlik (6 madde; örn., *Sportif becerilerime güvenirim*), Önem/bağlılık (8 madde; örneğin *Egzersizini severim*) ve Cesaretlendirme (21 madde; örneğin *fiziksel olarak aktif olmak ya da egzersiz yapmak için beni cesaretlendirirler*). Dördüncü alt boyut olan "Cesaretlendirme" alt boyutu kendi içerisinde ailenin desteği (7 madde), arkadaşların desteği (7 madde) ve öğretmen/diğer erişkinlerin desteği (7 madde) şeklinde değerlendirilmektedir. Anderson, Mâsse ve Hergenroeder'in ölçeğin geliştirilmesine yönelik olarak 408 ergen üzerinde yürüttüğü çalışma sonuçları, dört faktör modelini ve üst düzey faktör modelini desteklemiştir.¹⁵

VERİLERİN TOPLANMASI

Ölçeğin Türkçe'ye çevrilme sürecinde Brislin tarafından önerilen standart "çeviri-geri çeviri" yöntemi kullanıldı.¹⁷ Ölçek bu yöntemle İngilizce'den Türkçe'ye, daha sonra tekrar İngilizce'ye çevrildi. Ölçek, İngilizce'den Türkçe'ye İngiliz dil bilim alanında çalışan iki uzman tarafından ayrı ayrı çevrildi. Elde edilen ölçeklerdeki maddeler bu iki uzman ve beden eğitimi alanından bir uzman tarafından in-

celenerek birbiriyle karşılaştırıldı ve aynı çeviriye sahip maddeler belirlendi. Aynı çeviriye sahip maddeler ve farklı çeviriye sahip maddelerin her bir çeviri şekli yeniden uzmana verilerek tekrar İngilizce'ye çevrildi. Geri çevrilen form orijinali ile anlam ve biçim yönünden karşılaştırılarak çevirinin uygunluğunun değerlendirilmesinin ardından da ölçeğe son şekli verildi. Ölçeğin Türkçe'ye çevrilmesi sürecinde yeni bir ifade geliştirilmedi, orijinal biçimine bütünüyle bağlı kalındı. Uygulama aşamasında katılımcıların yaş, cinsiyet gibi demografik özelliklerinin yanı sıra hangi branşlara, ne düzeyde ne sıklıkla ve ne kadar süredir katıldıklarını belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan 6 maddelik kişisel bilgi formu da kullanıldı.

VERİLERİN ANALİZİ

Uygulama sonrasında elde edilen verilerin çözümlenmesinde IBM SPSS Statistics 20 ve LISREL 8.80 paket programı kullanıldı. İlk olarak, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) [Confirmatory Factor Analysis (CFA)] sonuçları kullanılarak tek tek parametrelerin uygunluğu test edildi ve daha sonra oluşturulmuş üst düzey modelin uygunluğu sınıandı. DFA yönteminde maksimal çıkarım ihtimali (Maximum Likelihood Estimations) esas alınarak analiz edildi. DFA'da esas alınan uyum indeksleri, ki-kare (Chi-square- χ^2), uyum iyilik indeksi [Goodness of Fit Index (GFI)], standardize edilmiş ortalama hataların karekökü [Standardized Root Mean Square Residual (SRMR)], ortalama hata karekök yaklaşımı [Root Mean Square Error Approximation (RMSEA)], karşılaştırmalı uyum indeksi [Comparative Fit Index (CFI)], normlaştırılmış uyum indeksi [Normed Fit Index (NFI)], normlaştırılmamış uyum indeksi [Non-Normed Fit Index (NNFI)]'dır. RMSEA ve SRMR değerlerinin 0-0,05 aralığı iyi uyumu, 0,05-0,10 kabul edilebilir uyumu; NNFI ve CFI değerlerinin 0,97-1 aralığı iyi uyumu, 0,95-0,97 kabul edilebilir uyumu; NFI ve GFI değerlerinin 0,95-1 aralığı iyi uyumu, 0,90-0,95 kabul edilebilir uyumu işaret ettiği belirtilmektedir.¹⁸ İkinci olarak, ölçeğin boyutları arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Son olarak çalışmada Likert tipi bir ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla iç tutarlılığını sınamada en iyi yol olan Cronbach alfa değerlerine bakıldı.

Örnekleme sayısının uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ile belirlendi. Bu çalışma için elde edilen KMO örnekleme uygunluk katsayısı 0,96'dır. Verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediğini kontrol etmek için kullanılan Barlett Sphericity testi Ki-kare değerinin ise 9624,88 ($p < 0.001$) bulunması ölçek maddelerine verilen yanıtların faktörlenebilir olduğunu göstermektedir.

BULGULAR

DOĞRULAYICI FAKTÖR ANALİZİ

Kırk madde ve dört faktörden (Görünüm, Yeterlik, Önem/bağlılık, Cesaretlendirme: Ailenin desteği, arkadaşların desteği, öğretmen ve diğer erişkinlerin desteği) oluştuğu öngörülen AIQ temel alınarak oluşturulan kuramsal model LISREL 8,80 kullanılarak DFA ile sınıandı.

Üst düzey ölçüm modelinde, Cesaretlendirme boyutunu oluşturan 3 kaynak modele eklenip Cesaretlendirme boyutuna ve temel boyutlar olan Görünüm, Yetenek, Önem/bağlılık, Cesaretlendirme boyutları da, sportif kimlik değişkenine bağlanarak oluşturulan hiyerarşik yapı test edilmiştir. Modelde 40 hata, 47 faktör yükü olmak üzere toplam 87 parametre incelendi (Şekil 1).

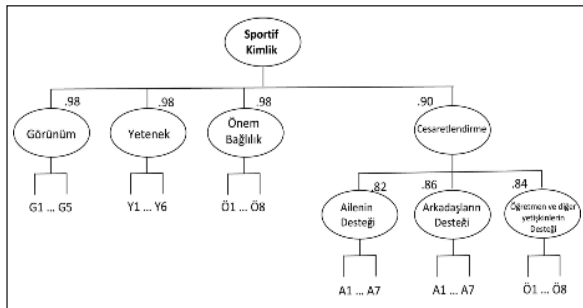
Modelde gözlenen değişkenler ve örtük değişken arasında tek yönlü doğrusal ilişkiyi ifade eden parametrelerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendi. Faktör yükleri incelendiğinde, değerlerin 0,41-0,91 arasında; modele ilişkin her bir gözlenen değişkende örtük değişkeni tarafından açıklanan varyans değerlerinin de 0,17-0,83 arasında değiştiği gözlemlendi. Model uyumu için parametre tahminlerinin ardından model uyum

indekslerine bakıldığında, modelin uygunluğu için hesaplanan $\chi^2/sd=1985,56/733=2,71$ olarak hesaplandı. χ^2 değerinin serbestlik derecesine oranının 3'ten küçük olması mükemmel uyumu göstermektedir. Elde edilen bu değer de modelin iyi uyum değerine sahip olduğuna işaret etmektedir. Diğer uyum iyiliği indeks değerleri ise RMSEA=0,083 (RMSEA için %90 güven aralığı=0,078; 0,087), SRMR=0,055, NFI=0,96; NNFI=0,98, CFI=0,98 olarak hesaplandı. Bunun yanında modelin daha uygun hâle gelmesi için model, hata kovaryanslarının ilişkilendirilmesine ilişkin olarak 66 tane düzeltme indeksi önermiştir. Ki-kare değerinde düşüşe neden olan gözlenen değişkenlerin hataları arasında kovaryans tanımlanması gerektiğini bildiren bu düzeltme indeksleri içerisinde kuramsal olarak uygun 22 tanesi dikkate alınarak (örneğin; Yeterlik alt ölçeğinin 11. ve 15. maddeleri arasında gibi) model yeniden test edildi. Bildiren düzeltmeler yapılarak model tekrar sınıandı, genel olarak gözlenen değişkenler ve örtük değişken arasında tek yönlü doğrusal ilişkiyi ifade eden parametrelerin istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlendi. Kırk madde için faktör yükleri incelendiğinde, değerlerin 0,44-0,91 arasında; modele ilişkin her bir gözlenen değişkende örtük değişkeni tarafından açıklanan varyans değerlerinin de 0,19-0,83 arasında değiştiği gözlemlendi (Tablo 1).

Modelin uygunluğu için hesaplanan $\chi^2/sd=1466,84/710=2,07$ olarak hesaplandı. Diğer uyum iyiliği indeks değerlerinin ise RMSEA=0,065 (RMSEA için %90 güven aralığı=0,061; 0,070), SRMR=0,049, NFI=0,97; NNFI=0,98, CFI=0,98 olarak hesaplandı (Tablo 2). Elde edilen bu değerler modelin iyi uyum değerleri gösterdiğini ortaya koymaktadır.

SPORTİF KİMLİK ÖLÇEĞİ ALT ÖLÇEKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

AIQ'nun Görünüm, Yetenek, Önem/bağlılık, Cesaretlendirme/ailenin desteği, Cesaretlendirme/arkadaşların desteği ve Cesaretlendirme/öğretmen ve diğer erişkinlerin desteği alt ölçeklerinin birbirleriyle olan ilişkisi değerlendirildiğinde, alt ölçeklerin birbirleriyle pozitif ve anlamlı ilişki gösterdiği görülmektedir ($p < 0,01$) (Tablo 3).

ŞEKİL 1: Üst düzey faktör modeli.

TABLO 1: Üst düzey ölçüm modeline ilişkin standardize edilmiş Lambda (λ), t ve R² değerleri.

Faktörler	Maddeler	λ	t	R ²
Görünüm	1	0,83	-	0,68
	4	0,79	14,74	0,63
	7	0,77	14,06	0,59
	9	0,44	6,95	0,19
	17	0,77	14,06	0,59
Yeterlik	2	0,84	-	0,70
	5	0,82	15,90	0,67
	11	0,85	17,16	0,73
	14	0,84	16,47	0,70
	15	0,81	15,77	0,66
	18	0,82	15,94	0,67
Önem/bağılılık	3	0,76	-	0,57
	6	0,76	12,48	0,58
	8	0,74	12,05	0,54
	10	0,78	12,84	0,61
	12	0,72	11,81	0,52
	13	0,82	13,55	0,67
	16	0,76	12,39	0,57
Cesaretlendirme	20	0,77	-	0,59
	21	0,63	10,29	0,40
	22	0,83	14,44	0,69
	23	0,85	12,00	0,73
	24	0,83	12,03	0,69
	25	0,83	14,11	0,68
	26	0,86	14,82	0,74
	27	0,75	-	0,56
	28	0,58	13,55	0,33
	29	0,83	13,46	0,69
	30	0,87	13,95	0,75
	31	0,84	13,36	0,70
	32	0,84	13,60	0,71
Cesaretlendirme/öğretmen ve diğer erişkinlerin desteği	33	0,83	12,35	0,69
	34	0,84	-	0,70
	35	0,82	16,07	0,67
	36	0,91	19,38	0,83
	37	0,90	19,00	0,81
	38	0,89	18,53	0,79
	39	0,89	18,46	0,79
	40	0,89	18,51	0,79

İÇ TUTARLIK

Bir ölçeği oluşturan maddeler arasındaki ilişkiyi, maddelerin ölçülmesi istenen kavramı ne ölçüde yansıttığını gösteren iç tutarlık, ölçekte yer alan 40 maddenin varyansları toplamının genel varyansa oranlanması ile bulunan bir ağırlıklı standart değişim ortalaması olan Cronbach alfa ile incelendi.¹⁹

Buna göre, Görünüm, Yeterlik, Önem/bağılılık, Cesaretlendirme/ailenin desteği, Cesaretlendirme/arkadaşların desteği ve Cesaretlendirme/öğretmen ve diğer erişkinlerin desteği boyutlarına ait iç tutarlık değerleri, 0,82-0,96 arasında değişmektedir. Bunun yanında, Cesaretlendirme boyutunun genel olarak (21 madde) 0,96 iç tutarlık değerine sahip olduğu tespit edildi (Tablo 4). Elde edilen bu güvenirlilik katsayıları ölçeğin güvenilir bir ölçüm aracı olduğuna dair bilgi vermektedir.

TARTIŞMA

Bu çalışma, Anderson ve ark. tarafından geliştirilen "Sportif Kimlik Ölçeği-Ergen"nin Türkçe versiyonunun geçerliliği ve güvenirliliğini sınamak amacıyla yapıldı.¹⁵

Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek üzere yapılan doğrulayıcı faktör analiz sonuçları, dört alt boyutlu, toplam 40 maddeden oluşan ölçeğe ait uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu gösterdi. Elde edilen uyum indeksleri, iyi uyum veya kabul edilebilir uyum indeks değerleri ile karşılaştırıldığında, modelin iyi uyum indeksi ölçüleri içerisinde olduğu görülmektedir.¹⁸ Bir başka deyişle, her faktör kendisini oluşturan soruları doğru biçimde temsil etmektedir. Ölçme modeline ilişkin uyum indeksleri ve temel parametre tahminleri modelin verilerle uyum içerisinde olduğunu göstermektedir. Ölçeğe ait elde edilen uyum indeks değerleri, Anderson ve ark.nın 408 ve 1586 ergen üzerinde yaptıkları çalışmada elde ettikleri uyum indeks değerlerine benzer bulunmuştur.¹⁵ Faktör yapısı doğrulayıcı faktör analizi ile desteklenmiş 40 maddelik ölçeğin RMSEA güven aralığı, Anderson ve ark. tarafından 0,043-0,076 olarak rapor edilmiştir.¹⁵ Elde edilen uyum indeks değerleri, 2004 yılında Anderson tarafından eriş-

TABLO 2: Üst düzey ölçüm modeline ilişkin uyum indeksleri.

	RMSEA	SRMR	NFI	NNFI	CFI	(χ^2/sd)
Düzeltilme öncesi	0,083	0,055	0,96	0,98	0,98	1985,56/733
Düzeltilme sonrası	0,065	0,049	0,97	0,98	0,98	1466,84/710

RMSEA: Root mean square error approximation; SRMR: Standartized root mean square residual; NFI: Normed fit index; NNFI: Non-normed fit index; CFI: Comparative fit index.

TABLO 3: Alt ölçekler arasındaki korelasyon katsayısı.

	1	2	3	4	4a	4b
1. Görünüm	1					
2. Yeterlik	0,84*	1				
3. Önem/bağlılık	0,85*	0,89*	1			
4. Cesaretlendirme (21 madde)	0,78*	0,78*	0,79*	1		
4a. Cesaretlendirme/ailenin desteği	0,72*	0,71*	0,71*	0,85*	1	
4b. Cesaretlendirme/arkadaşların desteği	0,66*	0,67*	0,69*	0,90*	0,65*	1
4c. Cesaretlendirme/öğretmen ve diğer erişkinlerin desteği	0,68*	0,68*	0,68*	0,89*	0,61*	0,73*

*p<0,01.

kinler üzerinde geliştirilen 4 faktörlü “sportif kimlik” modelini de desteklemektedir. Bunun yanı sıra, bu çalışmada elde edilen bulgular, Anderson ve Coleman tarafından çocuklar üzerinde yapılan geçerlilik ve güvenilirlik bulguları ile de paralellik göstermektedir.¹⁶ Sonuç olarak, çalışmamızda elde edilen bulguların oldukça iyi olduğu görülmektedir. Bu sonuç, modelin ölçüm aracında uygulanabileceğinin göstergesi olmuştur.

AIQ için hesaplanan iç tutarlık katsayıları incelendiğinde, alt boyutlara ait iç tutarlık değerleri Alpar tarafından mükemmel olarak ifade edilen 0,80-1,00 arasındadır.²⁰ Ayrıca elde edilen Cronbach alfa iç tutarlık değerleri, Anderson ve ark.nın iki farklı örneklemden elde ettiği değerlerden daha yüksektir.¹⁵ Bu durum, bu çalışma örneklemini için ölçek sorularının türdeş, bir başka deyişle daha homojen bir yapı oluşturduğunu göstermektedir. Anderson ve ark., alt ölçeklere ait Cronbach alfa değerlerini 0,77-0,91 arasında bulmuştur.¹⁵ En düşük Cronbach alfa değeri bu çalışmada görünüm alt boyutunda elde edilmiştir. Benzer şekilde, Anderson ve ark.nın yaptıkları çalışmada da görünüm alt boyutu, yeterlik alt boyutu hariç diğer alt boyutlara göre daha düşük iç tutarlık katsayısına sahiptir.¹⁵

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ergen bireylerde sportif kimliğin değerlendirilmesi için geliştirilen AIQ'nun Türkçe versiyonunun geçerlilik ve güvenilirliğini test etmek üzere yapılan bu araştırma sonuçları, ölçeğin ergen bireyler için kullanılabilir olduğunu ortaya koymuştur. Geçerlilik ve güvenilirliği ortaya konulan AIQ, egzersiz, fiziksel aktivite ve spor alanında insan yaşamı boyunca tüm alanları kapsayan sosyal kimliğin belir-

TABLO 4: Alt ölçeklere ait Cronbach alfa değerleri.

Alt ölçekler	Cronbach alfa
Görünüm	0,82
Yeterlik	0,93
Önem/bağlılık	0,92
Cesaretlendirme toplam (21 madde)	0,96
Cesaretlendirme/ailenin desteği	0,92
Cesaretlendirme/arkadaşların desteği	0,93
Cesaretlendirme/öğretmen ve diğer erişkinlerin desteği	0,96
Tüm ölçek	0,98

lenmesine metodolojik olarak katkı sağlayacaktır. Ergen bireyler üzerinde geçerlilik ve güvenilirliği olan bu ölçek ile fiziksel aktivite davranışı ile ilişkili psikososyal faktörlerin ve bu faktörlerin onları nasıl etkilediklerini anlamak mümkün olacaktır.

Bu çalışma, yeni bir ölçeğin egzersiz ve spor psikolojisi alanında çalışmalara başlangıç oluşturulması açısından önem taşımakla birlikte, bazı sınırlılıklar içermektedir. Çalışma, örneklem sayısı sınırlı ve tek bir bölgeden seçilen sporcu grup üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ayrıca çalışmada, sporcu bireyler bir kulüp takımının alt yapısında oynayan oyuncularından seçilmiştir. Örneklemin farklı fiziksel aktivite düzeyini yansıtmaması çalışmanın bir diğer sınırlılığıdır. İleriki çalışmalarda, AIQ'nun farklı yaş gruplarında, fiziksel aktivite veya spor yapma düzeyi çeşitliliğini yansıtan örneklem gruplarında yapılması ölçeğin ülkemizdeki geçerlilik ve güvenilirliği ile ilgili daha detaylı bilgiler sağlayacaktır. Bu çalışmada ölçeğin sadece yapı geçerliliği test edilmiştir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, ölçeğin farklı kriterler (örneğin; fiziksel aktivite düzeyi) bazında ölçüt bağımlı geçerliliği sınırlanabilir.

KAYNAKLAR

1. Brewer BW, Van Raalte JL, Linder DE. Athletic identity: Hercules' muscles or Achilles heel? *Int J Sport Psychol* 1993;24(2):237-54.
2. Horton RS, Mack DE. Athletic identity in marathon runners: functional focus or dysfunctional commitment? *J Sport Behav* 2000;23(2):101-19.
3. Houle JLW, Brewer BW, Kluck AS. Developmental trends in athletic identity: a two part retrospective study. *J Sport Behav* 2010;33(2):146-59.
4. Lamont-Mills A, Christensen SA. Athletic identity and its relationship to sport participation levels. *J Sci Med Sport* 2006;9(6):472-8.
5. Shapiro DR, Martin JJ. Athletic identity, affect, and peer relations in youth athletes with physical disabilities. *Disabil Health J* 2010;3(2):79-85.
6. Danish SJ. Musing about personal competence: the contributions of sport, health, and fitness. *Am J Community Psychol* 1983;11(3):221-40.
7. Kendzierski D. Self-schemata and exercise. *Basic and Applied Social Psychology (BASP)* 1988;9(1):45-59.
8. Tasiemski T, Kennedy P, Gardner BP, Rachel A. Athletic identity and sports participation in people with spinal cord injury. *Adapted Physical Activity Quarterly (APAQ)* 2004;21(4):364-78.
9. Tusak M, Faganel M, Bednarik J. Is athletic identity an important motivator? *Int J Sport Psychol* 2005;36(1):39-49.
10. Smith DK, Hale BD, Collins D. Measurement of exercise dependence in bodybuilders. *J Sports Med Phys Fitness* 1998;38(1):66-74.
11. Brewer BW. Self-identity and specific vulnerability to depressed mood. *J Pers* 1993;61(3):343-64.
12. Green SL, Weinberg RS. Relationships among athletic identity, coping skills, social support, and the psychological impact of injury in recreational participants. *Journal of Applied Sport Psychology (AASP)* 2001;13(1):40-59.
13. Hurst R, Hale B, Smith D, Collins D. Exercise dependence, social physique anxiety, and social support in experienced and inexperienced bodybuilders and weightlifters. *Br J Sports Med* 2000;34(6):431-5.
14. Anderson CB. Athletic identity and its relation to exercise behavior: Scale development and initial validation. *J Sport Exerc Psychol* 2004;26(1):39-56.
15. Anderson CB, Mâsse LC, Hergenroeder AC. Factorial and construct validity of the athletic identity questionnaire for adolescents. *Med Sci Sports Exerc* 2007;39(1):59-69.
16. Anderson CB, Coleman KJ. Adaptation and validation of the athletic identity questionnaire-adolescent for use with children. *J Phys Act Health* 2008;5(4):539-58.
17. Brislin RW. The wording and translation of research instruments. In: Lonner WJ, Berry JW, eds. *Field Methods in Educational Research*. Vol. 8. Newbury Park, CA: Sage Publications; 1986. p.137-64.
18. Schermelleh-Engel K, Moosbrugger H, Müller H. Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online* 2003;8(2):23-74.
19. Özdamar K. [Statistical data analysis in programs-1]. *Paket Programlarla İstatistiksel Veri Analizi-1*. 4. Baskı. Eskişehir: Kaan Kitabevi; 2002. p.42-65.
20. Alpar R. [Practical statistics in sport sciences]. *Spor Bilimlerinde Uygulamalı İstatistik*. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım; 2001. p.35-70.